

DECIZIE

18 octombrie 2017

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Iulia Sîrcu
Ion Druță
Maria Ghervas
Mariana Pitic
Luiza Gafton

examinând, fără înștiințarea participanților la proces, recursul declarat de către Toporaș Rodica,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a Rodicăi Toporaș împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la contestarea actului administrativ, recalcularea/majorarea pensiei de invaliditate și stabilirea pensiei în mărimea minimumului de existență,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 16 mai 2017, prin care a fost respins apelul declarat de către Rodica Toporaș și menținută hotărârea Judecătoriei Centru, mun. Chișinău din 15 decembrie 2016,

c o n s t a ț ă

La 01 august 2016, Rodica Toporaș a depus cerere de chemare în judecată împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la recalcularea/majorarea pensiei de invaliditate și stabilirea pensiei în mărimea minimumului de existență.

În motivarea acțiunii Rodica Toporaș a indicat că este persoană XXXXX, din copilărie are XXXXX, fiind XXXXX.

Susține că unica sursă de venit este pensia de invaliditate în sumă de 711, 63 lei, alocație în sumă de 540, 02 lei și ajutorul material în sumă de 180 lei, iar în total suma de 1431, 65 lei, pe care o primește lunar și care abia îi ajunge pentru necesitățile de zi cu zi.

Declară că la 31 mai 2016 s-a adresat cu o cerere la CNAS, solicitând majorarea pensiei de invaliditate și/sau, altor plăți până la atingerea minimumului de existență, care constituie 1873 lei.

La 07 iulie 2016 a recepționat răspunsul CNAS, prin care au fost indicate tipurile de alocații de care beneficiază fără a fi examinată cerința cu privire la majorarea pensiei de invaliditate.

Consideră că refuzul CNAS din 07 iulie 2016 de a-i recalcula/majora pensia de invaliditate este ilegal.

Cere reclamanta Toporaș Rodica recalcularea/majorarea pensiei de invaliditate cu stabilirea pensiei în mărimea minimului de existență care constituie 1873 lei.

Pe parcursul examinării cauzei, la 26 septembrie 2016 reclamanta a depus o cerere de concretizare a acțiunii, indicând că mama sa a decedat, iar tatăl din 2014 a plecat peste hotare cu soția sa și nu a mai revenit acasă, de aceea tatăl nu mai are grijă de ea și de casă, fapt care a dus la cumularea datoriilor pentru serviciile locativ-comunale pe care dânsa nu are posibilitate să le achite.

Prin hotărârea Judecătoriei Centru, mun. Chișinău din 15 decembrie 2016, acțiunea a fost respinsă.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 16 mai 2017, a fost respins apelul declarat de către Rodica Toporaș și menținută hotărârea Judecătoriei Centru mun. Chișinău din 15 decembrie 2016.

La 31 iulie 2017, Toporaș Rodica a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei Curții de Apel Chișinău din 16 mai 2017 și hotărârii Judecătoriei Centru, mun. Chișinău din 15 decembrie 2016, cu emiterea unei noi hotărâri de admitere a acțiunii.

În susținerea recursului Toporaș Rodica a invocat că instanțele ierarhic inferioare nu au stabilit toate circumstanțele de fapt relevante cauzei, iar celor stabilite le-a dat o apreciere greșită.

Afirmă recurenta că potrivit art. 40 alin. (2) din Legea nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind pensiile de asigurări sociale de stat, în caz de dezacord cu decizia CNAS, aceasta poate fi atacată în instanța de contencios administrativ competentă, iar potrivit pct. 3 din Hotărârea Guvernului nr. 101 din 30 ianuarie 2006 cu privire la pensiile unor categorii de beneficiari, CNAS va efectua controlul veridicității stabilirii pensiilor și indemnizațiilor lunare viagere, conform legislației în vigoare. Totodată instanțele ierarhic inferioare nu s-au expus și n-au examinat argumentele invocate în cererea de chemare în judecată privind ilegalitatea refuzului CNAS din 07 iulie 2016 de a-i recalcula/majora pensia de invaliditate.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Materialele dosarului atestă că copia deciziei Curții de Apel Chișinău din 16 mai 2017, a fost expediată în adresa Rodicăi Toporaș la 09 iunie 2017 (f.d. 124), însă lipsesc date când a fost recepționată de către recurentă.

În circumstanțele relevate, recursul declarat de către Toporaș Rodica la 31 iulie 2017 se consideră depus în termenul prevăzut de lege.

La 18 august 2017, în adresa intimă CNAS a fost expediată copia recursului declarat de către Toporaș Rodica, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței.

Intimata nu și-a exercitat dreptul procedural și nu a depus referință în termenul prevăzut.

Prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 04 octombrie 2017, recursul declarat de către Toporaș Rodica a fost considerat admisibil.

Reieșind din prevederile art. 444 CPC, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului în raport cu argumentele invocate în recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul urmează a fi admis cu casarea integrală a deciziei instanței de apel

și remiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) CPC, instanța după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită pricina spre rejudecare în instanța de apel în toate cazurile în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

În conformitate cu art. 238 alin. (2) CPC, completul de judecată deliberează, sub conducerea președintelui ședinței, toate problemele prevăzute de lege care urmează să fie soluționate, apreciază probele, determină circumstanțele și caracterul raportului juridic dintre părți, legea aplicabilă soluționării pricinii și admiterea acțiunii. Fiecare problemă urmează să fie pusă astfel încât să se poată da un răspuns afirmativ sau negativ.

Potrivit art. 239 CPC, hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședința de judecată.

Conform art. 241 alin. (1) și alin. (5) CPC, instanța judecătorească adoptă hotărârea în numele legii. În motivare se indică: circumstanțele pricinii, constatate de instanță, probele pe care se întemeiază concluziile ei privitoare la aceste circumstanțe, argumentele invocate de instanță la respingerea unor probe, legile de care s-a călăuzit instanța.

Din suportul probatoriu prezent la materialele dosarului rezultă că la 31 mai 2016, Rodica Toporaș a adresat CNAS o cerere, prin care a solicitat majorarea pensiei de invaliditate și/sau, după caz a altor plăți până la mărimea sumei minimului de existență, care constituie 1873 lei (f.d. 7).

Prin răspunsul nr. T-681/16; T-735/16 din 07 iulie 2016 CNAS a informat-o că conform art. 9 din Legea cu privire la ajutorul social nr. 133-XVI din 13 iunie 2008, ajutorul social și ajutorul pentru perioada rece se stabilesc de către direcția/secția raională de asistență socială și protecție a familiei, iar pentru examinarea posibilității stabilirii prestațiilor menționate i-a fost recomandat să se adreseze, conform competențelor, la Direcția asistență socială și protecție a familiei sectorului Ciocana (f.d. 8).

La 01 august 2016, cu concretizări ulterioare, recurenta-reclamantă Rodica Toporaș a depus cerere de chemare în judecată împotriva CNAS, solicitând recalcularea/majorarea pensiei de invaliditate cu stabilirea pensiei în mărimea minimului de existență care constituie 1873 lei.

Prin hotărârea Judecătoriei Centru, mun. Chișinău din 15 decembrie 2016, acțiunea a fost respinsă.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 16 mai 2017, a fost respins apelul declarat de către Rodica Toporaș și menținută hotărârea Judecătoriei Centru mun. Chișinău din 15 decembrie 2016.

Atât instanța de fond cât și instanța de apel și-au argumentat soluția prin faptul că deși recurenta/apelantă Toporaș Rodica s-a adresat în instanța de contencios administrativ, nu a solicitat anularea, în tot sau în parte a vreunui act administrativ și repararea pagubei cauzate după cum prevede art. 16 alin. (2) din Legea contenciosului administrativ nr. 793-XIV din 10 februarie 2000.

Mai mult ca atât instanța de apel a subliniat că cerința de bază în contenciosul administrativ urmează a fi anularea actului administrativ, celelalte solicitări derivând

din prima cerință, ca efect al anulării actului contestat, iar în situația când nu se solicită anularea unui astfel de act, lipsește obiectul acțiunii în contencios administrativ.

În această ordine de idei, instanța de apel a concluzionat că prima instanță corect a stabilit că cerințele invocate de recurentă/reclamantă nu pot fi reținute spre judecare, deoarece nu rezultă din netemeinicia unui act administrativ supus spre verificare instanței de judecată.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră soluția dată în prezentul litigiu de către instanța de apel drept una eronată, or, aceasta s-a expus în privința raționamentului respingerii acțiunii, pe motivul lipsei solicitării cu privire la anularea unui act administrativ, fapt care a dus la neexaminarea temeiniciei celorlalte cerințe invocate de recurentă/reclamantă în cererea de chemare în judecată și neexaminarea cauzei în fond.

Se reține că recurenta-reclamantă Toporaș Rodica, atât în cererea de chemare în judecată, precum și în cererea de apel pretinde că refuzul CNAS din 07 iulie 2016 de a-i recalcula/majora pensia de invaliditate este ilegal, ceea ce denotă contrariul concluziei instanței de fond și instanței de apel precum că o asemenea cerință nu a fost invocată, or răspunsul CNAS din 07 iulie 2016 și reprezintă actul administrativ supus anulării.

Astfel, Curtea de Apel Chișinău nu a corectat omisiunea respectivă contrar prevederilor art. 373 alin. (1) CPC, care consacră expres obligațiunea instanței de apel de a verifica în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță.

În consecință, instanța de recurs conchide că la caz exigențele legalității și temeiniciei unei hotărâri judecătorești nu au fost respectate, instanța de apel nu a verificat circumstanțele și raporturile stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, așa cum prevede art. 373 CPC alin. (2), ceea ce a dus la neexaminarea fondului cauzei.

Se reține că actul judecătoresc trebuie să corespundă tuturor normelor de drept, să fie clar, înțeles de părțile implicate în litigiu și să răspundă în mod sigur și expres la toate cererile și obiecțiile formulate de către părți (principiul nr. 6 al Recomandării nr. R (84)5 privind principiile de procedură civilă menite pentru ameliorarea funcționării justiției, adoptată la 28 februarie 1984 de Comitetul Miniștrilor al Consiliului Europei), ceea ce la cazul prezentei spețe este lipsă.

Date fiind cele relevate, se constată cu certitudine că instanța de fond a soluționat cauza fără a se expune asupra tuturor pretențiilor invocate în acțiune, iar instanța de apel, contrar obligațiilor de verificare ce îi revin conform legii, a menținut hotărârea instanței inferioare fără a remedia omiterile admise de către prima instanță.

Se reiterează că dreptul la un proces echitabil, garantat de art. 6 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, prezumă dreptul la o hotărâre și decizie motivate. Motivarea este o parte a hotărârii în care instanța judecătorească în mod obligatoriu își expune concluziile formulate în privința cauzei deferite spre soluționare.

Potrivit unei jurisprudențe constante degajate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului, pronunțarea de către instanțele judecătorești a unor hotărâri motivate constituie una dintre garanțiile dreptului fundamental la un proces echitabil și acesta presupune obligațiunea instanței judecătorești de a se expune în hotărâri asupra tuturor cerințelor

acțiunii, precum și argumentelor invocate de către părți întru, respectiv, admiterea sau respingerea acestora (speța Garcia Ruiz c. Spaniei, hotărârea din 21 ianuarie 1999).

Ținând cont de imposibilitatea instanței de recurs de a corecta respectivele omisiuni de procedură și reiterând inexistența temeiurilor legale pentru a remite pricina spre rejudecare în instanța de fond (art.432 alin.(3) lit.d) și f) CPC), Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție concluzionează asupra remiterii cauzei spre rejudecare în instanța de apel.

Din considerentele menționate și având în vedere faptul că hotărârile judecătorești pronunțate nu satisfac standardele procedurale ale legalității și temeiniciei unui act judecătoresc și că s-a constatat într-o manieră certă încălcarea procedurii de examinare a cauzei în ordine de apel, omisiuni care nu pot fi corectate de către instanța de recurs la examinarea cauzei în ordine de recurs, și având în vedere lipsa temeiurilor legale de a restitui cauza spre rejudecare în prima instanță, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul declarat de către Toporaș Rodica, a casa integral decizia Curții de Apel Chișinău din 16 mai 2017 și a remite cauza spre rejudecare în instanța de apel în alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei, instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate și reexaminând cauza, să emită o decizie legală și întemeiată, respectând dreptul garantat al părților la un proces echitabil.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de către Toporaș Rodica.

Se casează integral decizia Curții de Apel Chișinău din 16 mai 2017, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a Rodicăi Toporaș împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la contestarea actului administrativ, recalcularea/majorarea pensiei de invaliditate și stabilirea pensiei în mărimea minimului de existență, cu restituirea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței, judecătorul

Iulia Sîrcu

Judecătorii

Ion Druță

Maria Ghervas

Mariana Pitic

Luiza Gafton